

Eriävä mielipide

Ilmoitan eriävän mielipiteeni kunnanhallituksen päätökseen, jolla Yaran kaivos- ja tehdasalueen yleiskaavaluonnosta ei palautettu valmisteluun esittämäni palautusesityksen mukaisesti.

Katson, että päätöksentekohetkellä käytettävissä oleva kaava-aineisto ei anna kunnanhallitukselle riittäviä tietoja arvioida kaavaluonnoksen kaikkia merkittäviä vaikutuksia eikä sitä, täyttääkö kaavaratkaisu tässä vaiheessa yleiskaavan sisältövaatimukset.

Perustan eriävän mielipiteeni erityisesti seuraaviin seikkoihin.

Vaikutusten arviointi on keskeisiltä osin keskeneräinen

Kaavaselostuksen mukaan useita kaavan kannalta keskeisiä vaikutuksia ja niiden yhteisvaikutuksia tarkennetaan vasta ehdotusvaiheessa. Pidän tätä ongelmallisena, koska kyseessä on oikeusvaikutteinen yleiskaava, jolla mahdollistetaan erittäin pitkäaikainen ja laaja-alainen kaivos- ja tehdastoiminta.

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua sen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Yleiskaavan sisältövaatimuksiin kuuluvat muun muassa mahdollisuudet turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön sekä ympäristöhaittojen vähentäminen.

Lähiasutuksen suojavyöhykkeen riittävyyttä ei ole osoitettu

Kaavaluonnoksessa esitetty keskimäärin noin 500 metrin suojavyöhyke on merkittävä lähiasutuksen kannalta. Kaavaselostuksessa kuitenkin todetaan, että tärinävaikutusten arvioidaan voivan ulottua Laukansalon louhoksella noin 1 500 metrin ja Saarisen louhoksella noin 1 800 metrin etäisyydelle. Katson, ettei suojavyöhykkeen riittävyyttä ole osoitettu riittävällä, eri vaikutukset yhdistävällä selvityksellä.

Kipsin ja muiden sivuvirtojen läjitysalueiden vaihtoehtoja tulisi tarkastella laajemmin

Kaavaluonnoksessa on osoitettu kipsin ja muiden teollisuuden sivuvirtojen läjitysalueita suhteellisen lähelle olemassa olevaa asutusta. Kaavavalmistelussa ei kuitenkaan ole osoitettu riittävästi, että läjitysalueiden sijoittamista on tarkasteltu aidosti vaihtoehtoisena maankäyttökysymyksenä myös asutuksen näkökulmasta. Kaavavalmistelussa tulisi selvittää myös sellaiset vaihtoehdot, joissa kipsin ja muiden sivuvirtojen läjitys sijoitetaan nykyistä etäämmälle asutuksesta, sekä arvioida näiden vaihtoehtojen ympäristö-, liikenne-, turvallisuus- ja taloudelliset vaikutukset. Kunnanhallituksen tulisi voida arvioida vaihtoehtoja itsenäisesti eikä kaavaratkaisun lähtökohtaa voi muodostaa yksinomaan hanketoimijan esittämän alueidenkäytön perusteella.

Poikkeus- ja vaaratilanteiden vaikutukset on tunnistettu, mutta niiden maankäytöllisiä vaikutuksia ei ole riittävästi osoitettu

Kaavaselostuksessa tunnistetaan muun muassa patomurtumat, vesienhallinnan häiriöt, altaiden ylitäyttö, kemikaali- ja polttoainevuodot, tulipalot, sähkökatkot ja liikennevahingot. Pidän puutteena sitä, ettei kaava-aineistossa ole riittävästi esitetty näiden tilanteiden vaikutusalueita ja

vaikutuksia lähiasutukseen, liikenteeseen, pelastustoimintaan sekä pinta- ja pohjavesiin. Erityisesti patomurtuman, vakavan vesienhallinnan häiriön ja kemikaalionnettomuuden mahdolliset vaikutusalueet olisi tullut osoittaa tavalla, joka mahdollistaa niiden arvioinnin osana yleiskaavan maankäyttöratkaisua.

Kaivostoiminnan päättymisen jälkeinen maankäyttö on jäänyt riittämättömästi käsitellyksi

Kaava mahdollistaa toiminnan jatkumisen 2060-luvulle ja varautuu tätäkin pidemmälle ulottuvaan mahdolliseen toimintaan. Samanaikaisesti kaava-aineistossa ei ole riittävän kattavasti kuvattu sitä, mitä alueelle tapahtuu kaivostoiminnan päätyttyä. Erityisesti avolouhosten, rikastushiekka- ja sivukivialueiden sekä muiden läjitysalueiden jälkikäyttö, vesienhallinta, turvallisuus, ympäristövaikutukset ja pitkäaikainen seuranta olisi tullut käsitellä osana kaavan pitkän aikavälin maankäyttöratkaisua. Pidän tätä olennaisena puutteena, koska yleiskaavan tarkoituksena on ohjata alueiden käyttöä pitkällä aikavälillä.

Kaavan toteuttamiskelpoisuuteen liittyy avoimia kysymyksiä

Kaavaselostuksessa todetaan, että joidenkin luonnonarvojen osalta kaavan toteuttaminen edellyttää myöhempiä luonnonsuojelulain mukaisia poikkeuslupia. Lisäksi joidenkin läjitysalueiden ratkaisut ovat yhteydessä käynnissä olevaan YVA-menettelyyn. Toisaalta kaavaluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla tutkittu mahdollisuuksia sijoittaa kipsin läjitysalueet kauemmaksi asutuksesta.

Katson, että kunnanhallituksella olisi tullut olla nykyistä parempi kokonaiskuva siitä, millä edellytyksillä kaavan keskeiset maankäyttöratkaisut ovat tosiasiallisesti toteutettavissa. Kunnan tulee myös voida osoittaa, että kaavaratkaisun valinta perustuu kunnan omaan maankäyttölliseen harkintaan, vaihtoehtojen vertailuun ja kaavan sisältövaatimusten täyttämiseen, eikä ainoastaan hanketoimijan esittämään hankesuunnitelmaan.

Johtopäätös

Katson, että asia olisi tullut palauttaa valmisteluun, jotta kaava-aineistoa olisi voitu täydentää alueidenkäyttölain 9§ mukaisesti niin, että kokonaisvaikutusten arviointi tehdään suunnitelmallisesti jo yleiskaavan luonnosvaiheessa eikä myöhemmin.

Näillä perusteilla olen vastustanut päätöstä olla palauttamatta kaavaluonnosta valmisteluun.

Katariina Syväys, (sd.), Heikki Jääskeläinen (vihr.)